

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Кафедра театрального мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

 ЛЮДМИЛА ВАНЮГА

«29» серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ МИСТЕЦТВА**

Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
Галузь знань	<u>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	<u>В 6 Перформативні мистецтва</u> (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	<u>Акторське мистецтво</u> (найменування освітньої програми)
Мова навчання	<u>українська</u>

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія мистецтва» для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Акторське мистецтво» спеціальності В6 Перформативні мистецтва галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки.

Розробники:

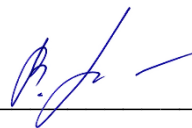
Ольга СОРОКА – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Галина ГОНЧАРОВСЬКА – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології розвитку та консультування Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри театрального мистецтва

Протокол №1 від «29» серпня 2025 року

Завідувач
кафедри театрального мистецтва

ЛЮДМИЛА ВАНЮГА

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Акторське мистецтво
2	Спеціальність	В 6 Перформативні мистецтва
3	Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
4	Ступінь вищої освіти	другий (магістерський)
5	Статус дисципліни	обов'язкова
6	Мова навчання	українська
7	Курс	1
8	Семестр	1
9	Кількість змістових модулів	2
10	Форма підсумкового контролю	залік
11	ІНДЗ	науковий проект
11	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3 кредити
12	Загальна кількість годин	90
13	Аудиторні заняття (год.)	30
14	Лекції (год.)	14
15	Практичні заняття (год.)	16
16	Самостійна робота студента (год.)	60

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33 % до 67 %

заочна форма — не передбачена

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія мистецтва» є формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності

ФК 11. Здатність сприймати нові знання у галузі культури та мистецтва та інтегрувати їх із уже наявними, зорієнтуватися на рівні спеціаліста в певній вузькій області театрального мистецтва, яка лежить поза межами вибраної спеціалізації.

ФК 16. Здатність виконувати пошук джерел, які мають відношення до професійної діяльності, здатність їх критично оцінювати, базуючись на

фахових знаннях. Здатність користуватися науковою літературою, архівними матеріалами. Здатність займатися самоосвітою.

ФК 17. Здатність створювати умови для творчої атмосфери в колективі і вияву повної реалізації здібностей художньо-виробничого персоналу. Уміння вдосконалювати види та форми театрального мистецтва, організації виробництва, управління творчими групами, виявляти резерви виробництва.

3. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Психологія мистецтва» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

ПРН 5. Толерантне ставлення до різних думок і поглядів в умовах полікультурного середовища, дотримуватись морально-етичних аспектів професійної діяльності, академічної доброчесності.

ПРН 6. Випускники будуть володіти психотехнікою репетицій та методикою роботи з різними видами професійних і непрофесійних виконавців.

ПРН 16. Випускники зможуть створювати творчий задум ролі, визначати над завдання та наскрізну дію ролі, характеризувати логіку поведінки персонажу.

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологія мистецтва як міждисциплінарний науковий напрямок

Тема 1. Мистецтво і психологія.

Об'єкт, предмет, основні поняття та проблеми психології мистецтва. Суть мистецтва та його види. Функції та принципи мистецтва. Мистецтво як предмет психологічного дослідження. Естетико-психологічні аспекти вивчення мистецтва античності. Асоціативна психологія, гештальтпсихології і теорія несвідомого. Зігмунд Фрейд: психоаналітичні пошуки в сфері художньої творчості. Карл Юнг про природу колективного несвідомого і його прояви в мистецтві. Роль психологічних механізмів у додаванні форм поетичного (А. Веселовський, О. Потебня, Л. Виготський). Мистецтво як катарсис.

Тема 2. Поняття творчості. Роль усвідомлюваних і неусвідомлюваних стимулів.

Творчість, види творчості. Внутрішня потреба творчості, художнє чуття. Психологічні особливості інтенції художньої свідомості. Нейродинаміка творчого процесу. Творча домінанта. Домінанта як специфічне поняття психології творчості. Фізіологічна домінанта. Творчість та закономірності вищої нервової діяльності.

Тема 3. Психологія художнього сприйняття творів мистецтва.

Теоретико-методологічні підходи щодо особливостей художнього сприйняття. Теодор Ліппс про природу художнього сприйняття. Об'єктивні та суб'єктивні фактори в процесі художнього сприйняття. Загальне поняття про художній образ. Психологічні закономірності сприйняття художнього образу. Поняття катарсису. Поняття художньої установки. Апперцепція. Теорія візуального сприйняття Рудольфа Арнхейма. Типологія художнього сприйняття.

Змістовий модуль 2. Виразні засоби мистецтва.

Тема 4. Комунікація та мистецтво.

Теорія художньої комунікації. Цінність сучасного художнього твору. Інформаційний підхід до аналізу мистецтва. Види інформації у мистецтві. Механізми і фактори психологічного впливу мистецтва на особистість.

Тема 5. Мова зображувального мистецтва.

Категорії основних елементів та одиниць мови зображувального мистецтва з психологічної точки зору (крапка, лінія, поверхня, об'єм, колір, форма, тіло, простір, світло, композиція). Функції основних елементів та одиниць зображувального мистецтва. Фактори, що спонукають до занять образотворчим мистецтвом (В.Кузін). Негативні та позитивні функції графіті (Е.Л. Эйбл, Б.Е. Берклі (1977), М. Кокорєв, А.Скороходова). Містичні паралелі художнього символізму.

Тема 6. Мова музичного та танцювального мистецтва.

Музична психологія як галузь психології мистецтва. Історія розвитку музичної психології як галузі знання (Фр.Безенберг, 1911; К.Штумпф (автор терміну «тонпсихологія»), Г.Гельмгольц, М.Майєр, В.Прайєр, К.Шефер, Р.Евальд, К. Келер). Психологічні особливості музики та рівні її сприйняття (сенсорний рівень, звуковисотний інтонаційний рівень, емоційно-семантичний рівень, інтегрально-семантичний, евристичний рівень). Фактори орієнтації сучасного музичного та танцювального мистецтва. Мистецтво і соціалізація особистості.

Тема 7. Мова літературного та драматичного мистецтва.

Смислова концепція мистецтва, персонологічний аналіз мистецтва. Теоретичний аналіз впливу творів кіномистецтва на свідомість та підсвідомість особистості глядача. Вплив засобів масової інформації, в тому числі телебачення, у якості агента соціалізації (Н. Смелзер, Р. Харрис, А. Бандура). Види психологічних засобів, які слугують для втілення смислів у структурі художніх творів: тематика, хроніка, хронотопіка, метафорика, семантика, символіка, архетипіка, архітектоніка. Психологічні аспекти театрального та кіномистецтва.

Тема 8. Мова архітектури.

Психологічні особливості сприйняття архітектури. Основні елементи та засоби виразності архітектурної мови: форма, простір, масштаб, пропорція, ритм, симетрія, колір, фактура, світло. Функції архітектурних форм та їхній психологічний вплив на особистість. Символіка і семантика архітектурного простору. Архітектура як засіб комунікації та чинник формування емоційного й соціокультурного досвіду людини.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	ус ь о го	у тому числі				ус ь о го	у тому числі			
		л	п	л б	с.р.		л	п	л б	с.р
Модуль 1										
Змістовий модуль1										
Змістовий модуль1. Психологія мистецтва як міждисциплінарний науковий напрямок										
Тема 1.Мистецтво і психологія.	12	2	2	-	8	-	-	-	-	-
Тема 2. Поняття творчості. Роль усвідомлюваних і неусвідомлюваних стимулів.	12	2	2	-	8	-	-	-	-	-
Тема 3. Психологія художнього сприйняття творів мистецтва.	12	2	2	-	8	-	-	-	-	-
Усього за змістовим модулем 1	36	6	6	-	24	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Виразні засоби мистецтва.										
Тема 4. Комунікація та мистецтво.	12	2	2	-	8	-	-	-	-	-
Тема 5. Мова зображувального мистецтва.	10	2	2	-	6	-	-	-	-	-
Тема 6. Мова музичного та танцювального мистецтва	12	2	2	-	8	-	-	-	-	-
Тема 7. Мова літературного та драматичного мистецтва.	12	2	2	-	8	-	-	-	-	-
Тема 8. Мова архітектури.	8	-	2	-	6	-	-	-	-	-
Усього за змістовим модулем 2	54	8	10	-	36	-	-	-	-	-
Усього годин	90	14	16	-	60	-	-	-	-	-

4.3. Теми лекцій

№ з/п	№ теми	Назва теми	кількість годин	
			денна форма	заочна форма
1	1	Мистецтво і психологія.	2	-
2	2	Поняття творчості. Роль усвідомлюваних і неусвідомлюваних стимулів.	2	-
3	3	Психологія художнього сприйняття творів мистецтва.	2	-
4	4	Комунікація та мистецтво.	2	-
5	5	Мова зображувального мистецтва.	2	-
6	6	Мова музичного та танцювального мистецтва	2	-
7	7	Мова літературного та драматичного мистецтва.	2	-
		Всього годин	14	-

4.4. Теми практичних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	кількість годин	
			денна форма	заочна форма
1	1	Психологія мистецтва як галузь наукових досліджень	2	—
2	3	Психологічні особливості сприймання і розуміння художнього образу творів мистецтва	2	-
3	4	Комунікація та мистецтво.	2	-
4	5	Психологічні особливості образотворчого мистецтва та сприйняття його творів.	2	-
5	6	Психологічні особливості музичного та танцювального мистецтва.	2	-
6	7	Психологічні особливості літературного та драматичного мистецтва.	2	-
7	8	Психологічні особливості впливу та особистість архітектурного мистецтва.	2	-
8	8	Психологічні особливості фототерапії.	2	-
		Всього годин	16	-

4.5. Самостійна робота

№ з/п	№ теми	Назва теми	кількість годин	
			денна форма	заочна форма
1	1	Психологія мистецтва як галузь наукових досліджень	6	-
2	2	Психологічні особливості сприймання і розуміння художнього образу творів мистецтва	8	-
3	3	Поняття творчості. Роль усвідомлюваних і неусвідомлюваних стимулів.	8	-
4	4	Психологічні особливості музичного та танцювального мистецтва.	8	-
5	5	Психологічні особливості літературного та драматичного мистецтва.	8	-
6	6	Психологічні особливості впливу га особистість архітектурного мистецтва.	8	-
7	7	Психологічні особливості фототерапії.	8	-
8	8	Комунікація та мистецтво.	6	-
		Всього годин	60	-

4.7. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

№п/п	Назва теми
1.	Інтереси сучасної молоді щодо музичних жанрів.
2.	Інтереси сучасної молоді щодо творів різних літературних жанрів.
3.	Інтереси сучасної молоді щодо театрального мистецтва.
4.	Особливості сприйняття сучасною молоддю телефільмів різних жанрів.
5.	Психологічний вплив музичних творів на емоційний стан та працездатність людини.
6.	Психологічні особливості сприйняття людиною художніх картин з різними сюжетами.
7.	Психологічні особливості дітей (підлітків, юнаків), що пишуть поетичні твори.
8.	Ставлення сучасної молоді до різних письменників та поетів (або їх творів).
9.	Ставлення сучасної молоді до виконавців естрадної музики (або їх творів).
10.	Кольорові асоціації людей з різними художніми творами (архітектурні споруди, картини, музичні твори тощо).
11.	Психологічний аналіз графіті..
12.	Психологічні особливості сприйняття людиною карикатурних образів.
13.	Скласти психологічний портрет героя, спираючись на літературний

	текст (чи художній фільм).
14.	Спираючись на концепції Дж.Гілфорда, Е.Торренса та Е.Де Боно, проаналізуйте специфіку творчого мислення відомих акторів (художників, поетів, композиторів).
15.	Порівняльний аналіз мотивації професійної образотворчої діяльності (малювання творів «високого мистецтва») та побутової (малювання графіті): знайдіть спільне та відмінне.

5. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Психологія мистецтва» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- групова дискусія;
- презентації результатів виконаних індивідуальних завдань;
- виступи на наукових заходах;
- реферати.

6. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Психологія мистецтва» використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на практичних заняттях та виконання ними завдань самостійної роботи;
- модульний контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається з балів, накопичених упродовж вивчення змістового модуля;
- підсумковий контроль проводиться у формі заліку у термін, визначений графіком підсумкового контролю.

7. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання на практичних заняттях:

За роботу на практичному занятті здобувач вищої освіти може отримати максимум **10 балів**.

10 балів: здобувач демонструє ґрунтовні знання матеріалу заняття в повному обсязі, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань, виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

8 - 9 балів: здобувач демонструє повні, систематичні знань з практичного заняття, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань, самостійно аналізує події, явища, факти, однак при викладі матеріалу студент допускає несуттєві помилки.

6 - 7 балів: здобувач демонструє знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності,

поверхневу обізнаність у проблемних питань заняття, допускає суттєві помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.

4 - 5 балів: здобувач демонструє фрагментарні знання матеріалу практичного заняття, що складає менше 50% необхідного обсягу, не знає основної термінології, не вміє логічно висловлюватися.

1 - 3 бали: здобувач демонструє фрагментарні знання практичного заняття, які є частково правильними; відповідь містить грубі помилки у аналізі та використанні термінології, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблеми.

0 балів: здобувач не володіє знаннями з практичного заняття, відповідь неправильна або відсутня взагалі.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Максимальна оцінка – **20 балів**

Кожен вид ІНДЗ повинен включати вступну, основну та заключну частини. У вступній частині обґрунтовується актуальність обраної тематики. В основній частині коротко і чітко розкривається основна проблема. Робота завершується висновком та оформленням використаної літератури.

1. Обґрунтування актуальності проблеми (2 бали).
2. Повнота у розкритті теми (5 балів).
3. Написання роботи, яка містить елемент дослідження та творчості (5 балів)
4. Оригінальність і доказовість суджень (3 бали).
5. Структурованість викладу матеріалу (3 бали).
6. Дотримання вимог щодо технічного оформлення (2 бали).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне і модульне оцінювання								ІНДЗ	Підсумкова оцінка
ЗМ 1 (30 б)			ЗМ 2 (50б)						
П.3.1	П.3.2	П.3.3	П.3.4	П.3.5	П.3.6	П.3.7	П.3.8		
10	10	10	10	10	10	10	10	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінк а ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		

64-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Під час виконання завдань різного типу заборонені списування, привласнення чужого матеріалу/досліджень, використання некоректних/недостовірних даних тощо. Мобільними пристроями дозволено послуговуватися лише під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань у процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проектор – демонстрація презентацій.
2. Комп'ютери з доступом до Інтернету – виконання завдань у електронній системі MOODLE

9. Рекомендована література

Основна

1. Асєєв Ю. С., Печерський В. В., Годованюк О. М. та ін. Історія української архітектури. Київ: Техніка, 2003. 472 с.

2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Навч.-метод. посібник. Київ: ІЗМН. 1998. 204 с.
3. Гончаровська Г.Ф. Умови розвитку творчих здібностей дітей з обмеженими функціональними можливостями Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки» Випуск 2 Том 2. Херсон, 2018. С. 17-22
4. Гончаровська Г.Ф. Арттерапія як засіб розвитку творчої уяви дітей з порушеннями слуху в умовах інклюзивного навчання. *Традиції та новації у сфері педагогіки та психології*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 6–7 грудня 2019 р.) Київ: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2019. С. 96 – 100
5. Григор'єва В. В. Музична психологія: навч. посіб. [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищ. пед. навч. закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с.
6. Дроздов О.Ю. Дослідження «ментальних карт» міста у студентів Чернігівського педуніверситету / *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету*. 2005. Випуск 31. Серія «Психологічні науки». Т.1.
7. Євстігнєєва Н. І. Проведення музикотерапевтичних вправ з учнями початкових класів: методичні рекомендації. Полтава: ПДПУ, 2000. 20 с.
8. Карасьова К., Піроженко Т. Світ дитячої гри. Київ : Шкільний світ, 2010. 128 с. 4. Клименко В. В. Психологія творчості : навч. посібн. Київ, 2006. 480 с.
9. Клепіков О. І., Кучерявий І. Т. Основи творчості особи. Київ : Вища школа, 1996. 259 с.
10. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
11. Отич О. М. Мистецтво у розвитку індивідуальності педагога: історичний і методологічний аспект : монографія. Чернівці: Зелена Буковина, 2008. 440 с.
12. Петрунько О.В. Діти и медіа: соціалізація в агресивному медіасередовищі: монографія. Полтава : ТОВ НВП. 2010. 480 с.
13. Психологія: підручник для вузів / за ред. Ю.Л.Трофімова. 3-є видання. Київ: Либідь, 2001. 560 с.
14. Роменець В. А. Психологія творчості. Київ : Либідь, 2001. 288 с.
15. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія : навч. посібн. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 376 с.
16. Скрипченко О. В., Лисянська Т. М., Скрипченко Л. О. Довідник з педагогіки і психології : навч. посібн. для викладачів, аспірантів та студентів педагогічних навчальних закладів. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. 216 с.
17. Трошкіна О. А. Семантика архітектури. Київ: НАУ, 2008. 96 с.
18. Туриніна О. Л. Психологія творчості : навч. посібн. Київ : МАУП, 2007. 160 с.
19. Шатагіна О. Психологічні аспекти портретного живопису /

Допоміжна

1. James F. Jaccino Jungian Reflections within the Cinema: A Psychological Analysis of Sci-Fi and Fantasy Archetypes. Westport, Connecticut PRAEGER London, 1998. 250 p.
2. James F. Jaccino Psychological Reflections on Cinematic Terror: Jungian Archetypes in Horror Films. Westport, Connecticut PRAEGER London, 1994. 220 p.
3. John Izod Myth, Mind, and the Screen: Understanding the Heroes of Our Time. Cambridge, 2001. 130 p.
4. Schechner R. Performance Studies: An Introduction/ed. Sara Bradu. London; New York: Routledge, 2013. 377p.
5. Skalska D. Vizualne myslennia u vydovii spetsyfity mystetstv. [Visual Thinking in the Species Specificity of the Arts.] Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp 24, tom 2, 2019. S. 40-45.
6. Winnicott D. W. The Child the Family and the Outside World. London. 1964. 256 p.
7. Conforti M. Archetypes, coherent and cinema. *Spring*. 2005. № 73. P. 115–128.

10. Інформаційні ресурси

1. ЕНМКД «Психологія мистецтва»
(<https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=2912>)
2. Безкоштовні електронні підручники онлайн
(<https://stud.com.ua/psihologiya/>)
3. Навчальні матеріали онлайн. Психологія
(<https://pidruchniki.com/psihologiya/>)
4. Бібліотека навчальної і наукової літератури
(http://sbiblio.com/biblio/archive/psihologija_i_pedagogika/16.aspx)
5. Безкоштовна бібліотека підручників (<http://www.info-library.com.ua/>)
6. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/